

Pensioen

Uit het Nationaal Arbeidsvoorwaarden Onderzoek blijkt dat wij het pensioen een van de belangrijkste arbeidsvoorwaarden vinden. Toch hebben veel Nederlanders geen idee hoe het geregeld is. Het pensioenbewustzijn is in Nederland namelijk niet bijzonder groot. Pensioen is voor velen een onoverzichtelijk speelveld en ver van het bed.

Dat de AOW-uitkering van de overheid komt zal nog wel bekend zijn, maar niet hoe deze wordt gefinancierd. Verder is vaak onbekend hoe het zit met de hoogte van het pensioen dat is toegezegd door de werkgever. Een goede inschatting omtrent het toekomstige pensioeninkomen (in verhouding tot het huidige inkomen) kan niet worden gemaakt. Ook zie je vraagtekens op de vraag hoeveel een partner aan nabestaandenpensioen krijgt bij overlijden en welke gebeurtenissen het pensioen kunnen beïnvloeden. Naast het beperkte pensioenbewustzijn doen er al jaren veel tegenstrijdige verhalen de ronde over het Nederlandse pensioenstelsel. Het zou het beste stelsel van Europa zijn maar moet het ondanks dat ook worden aangepast omdat het niet meer betaalbaar is. We kennen waarschijnlijk allemaal wel de berichten over pensioenen die wellicht (verder) gekort moeten worden, de AOW-uitkering die later ingaat en over de mogelijke onbetaalbaarheid van ons pensioen in de toekomst. De belangrijkste redenen: de bevolking vergrijsst en de rente is erg laag. Twee factoren die pensioenopbouw duurder maken.

Om genoemde problemen te voorkomen werkt de politiek al jaren aan een nieuw, persoonlijker pensioenstelsel. Een stelsel dat rekening houdt met deze factoren. Het stelsel gaat dus na bijna 10 jaar soebatten op de schop. Alles wordt persoonlijker.

En je pensioen gaat meebewegen met de economische ontwikkelingen.

Wat betekent dit voor het ouderdompensioen?

De drie manieren van pensioenopbouw

Volgens het huidige pensioenstelsel kun je pensioen opbouwen op drie manieren: eindloon, middelloon en beschikbare premie. Bij het eindloon- en middelloonsysteem bouw je een vaste pensioenuitkering per jaar op. Dit vaste bedrag staat op je pensioenoverzicht en lijkt min of meer gegarandeerd. Het toegezegde bedrag dat het pensioenfonds je 'beloofd' uit te keren is ondanks de garantie niet keihard en kan naar beneden toe worden bijgesteld. Wel is de intentie van de regeling dat de toezegging zoveel mogelijk wordt nagekomen. En daarbij liggen de risico's tot het nakomen van de gemaakte belofte bij het pensioenfonds. Bij een eindloonregeling is het laatst genoten salaris het uitgangspunt voor het vaststellen van de pensioentoezegging. Bij een middelloon wordt uitgegaan van een pensioenuitkering gebaseerd op het gemiddelde salaris wat is genoten tijdens de duur van het dienstverband.

Beschikbare premieregeling

De derde manier van pensioenopbouw, die van de beschikbare premie, betekent dat een werkgever je maandelijks een bedrag toezegt om je pensioen mee op te bouwen. De risico's bij het op-

bouwen van dit soort pensioen liggen daarbij bij de werknemer. Maandelijks wordt een premie ingelegd welke tot de pensioendatum groeit tot een kapitaal waarmee je dan een pensioenuitkering kunt aankopen. Hier is de toekomstige pensioenuitkering niet gegarandeerd en heb je met beleggingsresultaten te maken voor de hoogte van je pensioen. Ook de stand van de rente op pensioendatum speelt daarbij een essentiële rol.

Huidige systeem

Veel mensen hebben op dit moment een middelloonsysteem (waarbij het pensioen wordt opgebouwd over het gemiddelde salaris) en een nog wat kleinere groep heeft zo'n beschikbare premiesysteem. Het eindloonsysteem (pensioen over het laatst genoten inkomen) komt nauwelijks meer voor, omdat dit de duurste variant is voor de werkgever.

Het nieuwe pensioenstelsel

Het nieuwe stelsel zal geen vaste uitkering op pensioendatum geven en lijkt in die zin het meest op het huidige beschikbare premiesysteem. In het nieuwe stelsel bouw je als werknemer pensioen op door een bepaalde premie in te leggen, waarmee je vermogen opbouwt. Dat vermogen, je pot met geld voor je pensioen, is straks de basis voor hoe hoog je uitkering wordt. Het pensioenfonds belegt met jouw premie-inleg en hoopt zo een beter rendement te halen dan

de spaarrente, zodat er straks een hoger opgebouwd kapitaal is waarmee je je jaaruitkering aankoopt. Die uitkering kan straks dus hoger of lager uitvallen dan verwacht. Je pensioen gaat in feite mee op de economische golven: als het slechter gaat, krijg je minder, gaat het economisch goed dan profiteer je daar ook van.

Voor mensen met een beschikbare premiesysteem verandert er in het nieuwe voorgestelde systeem eigenlijk niet veel, de veranderingen zijn voornamelijk ingrijpend voor mensen met een middelloon- en eindloonsysteem.

Hoe zit het met het nabestaandenpensioen?

In de huidige situatie hebben we te maken met verschillende regelingen. Deze hebben verschillende uitkomsten voor het nabestaandenpensioen. Het is daardoor lang niet voor iedereen duidelijk op hoeveel nabestaandenpensioen iemand recht heeft. Zeker als er vaak wordt gewisseld van werkgever.

Dat moet in de toekomst gaan veranderen, vindt de overheid. Er komt één type nabestaandenpensioen. Het nieuwe partnerpensioen wordt verzekerd met een risicoverzekering (wat nu ook al geldt voor werknemers met een beschikbare premieregeling). Dat betekent dat de partner een uitkering krijgt als de overledene op moment van overlijden deelnemer is in een pensioenregeling. De hoogte is ook duidelijk, die mag maximaal 50 procent van het salaris van de overledene zijn. Het is daarbij straks niet langer belangrijk hoe lang de overledene ergens heeft gewerkt of hoe lang de overledene al in de pensioenregeling zit. Het maximale partnerpensioen is en blijft 50 procent. Ook hier geldt: wie op dit moment een middelloon of eindloonregeling heeft, krijgt straks te maken met de grootste veranderingen.

Wanneer gaat dit allemaal in?

Het pensioenakkoord is er. Het kabinet moet nu een wetsvoorstel maken om de Pensioenwet aan te passen. Als de Tweede

en Eerste Kamer hiermee instemmen, gaat de nieuwe Pensioenwet in, naar verwachting nu, op 1 januari 2022.

Wat kun je zelf doen?

Op de site www.mijnpensioenoverzicht.nl staat alle relevante informatie over hoeveel je aan pensioenrechten hebt opgebouwd en in de toekomst nog zult opbouwen. Bereken dan eens hoeveel dit is ten opzichte van je huidige salaris en wat je dan nog tekort komt. Ter illustratie is hierna de situatie van Karel opgenomen. Karel is uiteraard een fictief persoon maar de beschrijving van zijn situatie biedt wellicht inzicht bij het beoordelen van je eigen pensioensituatie.

De opgebouwde aanspraken van Karel

"Hoi, ik ben Karel, 61 jaar. Als ik naar www.mijnpensioenoverzicht.nl ga, kan ik eerst bekijken hoeveel AOW ik straks ontvang. De site geeft een bedrag aan van € 9.930,- bruto per jaar. Boven dat bedrag staat 'opgebouwd'. Dit snap ik niet precies, het lijkt niet veel, straks maar eens aan mijn financieel planner vragen. Als ik verder kijk, zie ik één pensioenfonds staan. Dat kan kloppen. Toen ik een tijd geleden van baan veranderde, gaf mijn nieuwe werkgever de tip om mijn toen opgebouwde pensioen over te hevelen naar het pensioenfonds van hem. Wel zo overzichtelijk. Terug naar de website ... Ik zie onder opgebouwd pensioen een bedrag staan van € 20.000. Bij de AOW staat een pensioenleeftijd van 67 jaar en bij het pensioenfonds 65 jaar. Hoe kan dit? En verder: als ik kom te overlijden ontvangt Mathilde, mijn vrouw, 70% van mijn pensioenbedrag. Zowel voor als na pensioendatum. Is dit wel voldoende?"

Wat betekent dit nu allemaal voor jouw AOW?

"Beste Karel, jij krijgt net als alle andere Nederlanders die hun leven lang in Nederland hebben gewoond, een volledige AOW-uitkering. Mits je tussen nu en de leeftijd waarop je AOW gaat

ontvangen nog in Nederland blijft wonen en verzekerd blijft. Het bedrag 'opgebouwd' dat je nu ziet staan, is het bedrag dat je zou krijgen als je nu wel naar het buitenland vertrekt. Blijf je gewoon in Nederland wonen, dan kun je (volgens de bedragen die nu in 2020 gelden) maximaal € 10.440 per jaar aan AOW ontvangen. En dat bedrag verandert misschien nog een beetje omdat het jaarlijks wordt aangepast voor inflatie en je nog een jaar of zes te gaan hebt tot het moment waarop je AOW waarschijnlijk ingaat. We hantieren nu een pensioengerechtigde leeftijd van 67 jaar voor jou, maar de overheid moet dat nog wel exact bepalen. Dus, het bedrag onder 'opgebouwd' wordt waarschijnlijk nog wat hoger."

En voor het andere deel van je pensioen?

"Het pensioen dat je via een pensioenfonds ontvangt kan ook stijgen als jij door blijft werken. Op dit moment heb je blijkbaar recht op € 20.000,- bruto per jaar aan ouderdompensioen, vanaf 65 jaar. Anders dan AOW worden werknemerspensioenen opgebouwd met persoonlijke premies. Zou je nu stoppen met werken dan heb je € 20.000,- bruto per jaar opgebouwd."

En voor het partnerpensioen?

"Verder krijgt je echtgenote Mathilde, een partnerpensioen van 70%, dus € 14.000 bruto per jaar, wanneer jij komt te overlijden. De vraag is of dit voldoende is. Bovendien stellen we ons de vraag: hoe zit dat in het nieuwe stelsel? Als Mathilde straks maximaal 50% van het salaris van Karel mag ontvangen? Karel, je verdient nu zo'n € 50.000,- op jaarbasis, dus Mathilde mag in de nieuwe systematiek maximaal € 25.000,- aan partnerpensioen ontvangen. Maar, is dat ook daadwerkelijk geregeld bij het pensioenfonds? Dat is een belangrijke vraag die ik als financieel planner graag zo snel mogelijk met je ga beantwoorden, zodat je straks niet voor verrassingen komt te staan."

En hoe zit het bij een echtscheiding?

"Stel, jullie gaan uit elkaar, wat betekent dit dan? Samen zouden jullie aan ouderdompensioen van Karel € 20.000 bruto per jaar ontvangen, plus AOW. Als jij, Karel, zou komen te overlijden zou Mathilde (volgens de oude regeling) € 14.000 bruto per jaar ontvangen. Als jullie gaan scheiden krijgt Mathilde in principe de helft van het ouderdompensioen mee (dus € 10.000) en het volledige partnerpensioen (€ 14.000). Best wel een reekensom zoals je ziet, want er speelt veel mee."

Tips om straks onbezorgd van je pensioen te genieten

TIP 1: breng in kaart wat je netto wilt besteden en ga niet zomaar uit van zoiets als 70% van je gemiddelde inkomen

Alles valt of staat met je bestedingswensen. Dat is de basis voor iedere persoonlijke financiële planning. Wat wil je besteden en waaraan? Met je huidige uitgaven zoals je vaste lasten weet je dit vast wel. Maar hoe zal dit zijn in de toekomst. Weet jij al wat je over tien, twintig of zelfs dertig jaar netto per maand wilt uitgeven? Dat is ineens een stuk lastiger. Misschien wil je dan wel veel gaan reizen, of wellicht heb je veel medische kosten. Veel mensen denken dat ze minder gaan besteden als ze gepensioneerd zijn. Maar is dat ook zo? Wil je voor jezelf een streefbedrag hebben om naar toe te werken, neem dan je huidige bestedingsniveau en tel daar de inflatie bij op. Tien jaar 3% inflatie betekent dat je het maandbedrag met grofweg 35% moet verhogen om goed uit te komen. Is dat twintig jaar, reken dan met 80% meer. Nu is 3% inflatie geen ijzeren wet of verwachting, het is de gemiddelde inflatie van de afgelopen vijftig jaar. Dat geeft enige houvast. Daarnaast komt er de mogelijkheid voor deelnemers aan een pensioenregeling om tot 10% van het door hun opgebouwde pensioen ineens te kunnen opnemen op de pensioeningangsdatum. Het te ontvangen pensioen wordt dan

wel lager. Weer een keuze om over na te denken.

TIP 2: Kijk goed naar het verschil tussen bruto en netto bedragen

Als je in Nederland woont, bouw je hoogstwaarschijnlijk AOW op. Daarbovenop komt mogelijk pensioen van je werkgever. Dat is bij het nieuwe pensioenstelsel geen vast bedrag per jaar meer, maar een waarschijnlijk bedrag op basis van onder andere beleggingsresultaten van je pensioenfonds. Neem de twee bedragen, van AOW en werknemerspensioen bij elkaar, en je hebt een bruto inkomen. Waar dus nog belasting vanaf moet. Hoeveel dat is hangt af van veel factoren. Bijvoorbeeld of er nog ander inkomen is en of er aftrekposten zijn. Als je weet wat je netto nodig hebt en je weet wat je netto hebt opgebouwd en misschien nog verder gaat opbouwen omdat je ergens nog blijft werken, dan weet je ook of dat rekensommetje (wat je wilt ten opzichte van wat je krijgt) voldoende is of een tekort oplevert.

TIP 3: Check of je werknemerspensioen samenvalt met je AOW of dat hier een paar jaar tussen zit

Het AOW-pensioen komt van Vadertje Staat, hiervoor geldt een ingangsdatum die door de overheid is bepaald. Het pensioen dat je hebt opgebouwd bij je werkgever is een afspraak tussen werkgever en jou en is vastgelegd in een pensioenovereenkomst. Er komen nog veel pensioenregelingen voor die 65 jaar als ingangsdatum voor het pensioen hebben. Als dat zo is en je AOW zou ingaan op 67 jaar, dan heb je te maken met een periode van twee jaar waarin je wel pensioen van je werkgever krijgt en geen AOW. Het kan ook zijn dat jouw pensioenfonds de mogelijkheid biedt de pensioendatum naar voren te halen of naar achteren te schuiven. Dus, goed navragen hoe dit zit zodat je hierin zelf keuzes kunt maken.

Gerbert Middelkop, belastingadviseur en financieel planner. (06 13 01 04 20)